

Journal of Research in Psychological Health
September 2023, Volume 17, Issue 3

Phenomenological analysis of the experience of interpersonal relationships in people with vulnerable narcissistic personality disorder

Elahe Safaeian¹, Zohreh Khosravi^{2*}, Azam Farah Bijari³, Shaghayegh Zahraei⁴

¹. PhD student of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran.

². Professor of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran. (z.khosravi@alzahra.ac.ir)

³. Associate Professor of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran.

⁴. Associate Professor of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Alzahra University, Tehran, Iran.

Citation: Safaeian, E., Khosravi, Z., Farah Bijari, A., Zahraei, S. (2023). Phenomenological analysis of the experience of interpersonal relationships in people with vulnerable narcissistic personality disorder. *Journal of Research in Psychological Health*. 17(3).60-75 [Persian].

Abstract

Narcissistic personality disorder is always associated with a permanent disorder in interpersonal functioning, however, limited studies have addressed the phenomenological nature of interpersonal relationships in these people. Since vulnerable narcissistic personality disorder still does not have a place in the diagnostic classification of mental disorders after several decades, addressing the nature of interpersonal relationships in these people can help to better understand this disorder and to facilitate the process of diagnosis and treatment. The present study is a qualitative analysis of the narratives of 6 participants with vulnerable narcissistic personality disorder who participated in a semi-structured interview and described their relationships with others as they experience and understand them. The implemented text of the interviews was analyzed according to the principles of interpretive phenomenological analysis and eleven main categories: "lack of sociability/fragile interpersonal relationships/interpersonal passivity/self-censorship due to fear of others' judgment/negative self-concept/approval and attention-seeking/fluctuation between anger towards Self and anger towards others/ defense mechanisms/power-seeking personality/ definition of intimacy and interpersonal sensitivity" were extracted. In general, the findings of the current research show that despite the fact that vulnerable narcissistic people need social relationships to satisfy their narcissistic needs (such as the need for approval, attention and admiration), but their defense mechanisms prevent them from social relationships. Therefore, having or not having social relationships is always a point of conflict for these people.

Key words

Interpersonal Relationships, Phenomenology, Vulnerable Narcissism

واکوی پدیدارشناسانه تجربه روابط بین فردی در افراد مبتلا به اختلال شخصیت خودشیفته آسیب پذیر

<p>چکیده</p> <p>اختلال شخصیت خودشیفته همواره با اختلال پایدار در عملکرد بین فردی همراه است، با این وجود مطالعات محدودی به ماهیت پدیدارشناختی روابط بین فردی در این افراد پرداخته است. از آنجایی که اختلال شخصیت خودشیفته آسیب پذیر پس از گذشت چند دهه هنوز جایی در طبقه بندی تشخیصی اختلالات روانی ندارد، پرداختن به ماهیت روابط بین فردی در این افراد می تواند به درک بهتر این اختلال کمک کرده و فرآیند تشخیص و درمان را تسهیل کند. مطالعه حاضر تحلیل کیفی روایت های ۶ شرکت کننده مبتلا به اختلال شخصیت خودشیفته آسیب پذیر است که در یک مصاحبه نیمه ساختاریافته شرکت کرده و روابط خود با دیگران را آنگونه که تجربه و درک می کنند، توصیف کردند. متن پیاده شده مصاحبه ها طبق اصول تحلیل پدیدارشناسانه تفسیری تحلیل و یازده مقوله اصلی "فقدان جامعه پذیری / روابط بین فردی شکننده / انفعال بین فردی / سانسور خود به دلیل ترس از قضاوت دیگران / خودپنداره منفی / تأیید و توجه طلبی / نوسان بین خشم به خود و خشم به دیگری / مکانیزم های دفاعی / شخصیت قدرت طلب / تعریف صمیمیت و حساسیت بین فردی" استخراج شد. به طور کلی، یافته های پژوهش حاضر بیان کننده آن است که علی رغم اینکه افراد خودشیفته آسیب-پذیر برای ارضای نیازهای خودشیفته وار به شدت به روابط اجتماعی نیاز دارند، اما مکانیزم های دفاعی ایشان آنها را از روابط اجتماعی منع می کند. بنابراین داشتن یا نداشتن روابط اجتماعی برای این افراد همواره نقطه ای تعارض برانگیز است.</p>	<p>تاریخ دریافت ۱۴۰۲/۰۲/۰۷</p> <p>تاریخ پذیرش نهایی ۱۴۰۲/۰۵/۱۶</p> <p>واژگان کلیدی اختلال شخصیت خودشیفته آسیب پذیر، پدیدارشناسی، روابط بین فردی</p>
---	--

مقدمه

بررسی پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که پژوهش‌ها در حیطه اختلال شخصیت خودشیفته به دلیل ابهام در تعریف این اختلال، محدود شده‌اند. یکی از ابهامات موجود در حیطه اختلال شخصیت خودشیفته مفهوم چند بُعدی این اختلال و به ویژه تمایز بین دو زیرگروه این اختلال شامل زیرگروه خودبزرگ‌بین و زیرگروه آسیب‌پذیر است (سانداگ، جانکووسکی، بیسونت و پین، ۲۰۱۷). از طرفی، ملاک‌های تشخیص اختلال شخصیت خودشیفته در نسخه پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی فقط شامل گروه خودشیفته خودبزرگ‌بین بوده، و گروه خودشیفته آسیب‌پذیر نادیده گرفته شده است و این مسئله ابهام در زمینه زیرگروه خودشیفته آسیب‌پذیر را دوچندان می‌سازد. اگرچه گروه خودشیفته آسیب‌پذیر همچون گروه خودبزرگ‌بین با احساس محق بودن و نیاز برای گرفتن تأیید و تحسین مشخص می‌شود، اما شامل ویژگی‌های دیگری از جمله حساسیت بیش از حد، همانندسازی با نقش قربانی، احساس درماندگی، شرم، ناامنی، پوچی، عزت نفس پایین، اضطراب و افسردگی است (یاکلی، ۲۰۱۸؛ کافمن، ویس، میلر و کمپبل، ۲۰۲۰). خودشیفتگی آسیب‌پذیر با عزت نفس پایین، انتقاد از خود و بی‌ارزش‌سازی، شرم، حساسیت به طرد و انزوای اجتماعی، خشم محق و پنهان‌سازی خود مشخص می‌شود (موتا، هامبرگ، کراس، فاتفوتا و همکاران، ۲۰۲۰). افراد خودشیفته آسیب‌پذیر خجالتی و درونگرا بوده، و افسرده به نظر می‌رسند. این افراد در عین داشتن اعتماد به نفس کم، احساس استحقاق بالایی را تجربه می‌کنند (میلر و همکاران، ۲۰۱۷). احساس ارزش خود در این افراد وابسته به تأیید دیگران است، و اگر این تأیید را دریافت نکنند، دچار اجتناب اجتماعی و کناره‌گیری می‌شوند (استوبر، شری و نیلیز، ۲۰۱۵). این افراد دائماً بین حفظ یک تصویر مثبت از خود و در نقطه مقابل احساس حقارت در نوسان هستند (گور و ویدیگر، ۲۰۱۶). بررسی پیشینه پژوهشی طی ۱۰ سال اخیر نشان می‌دهد که تمامی پژوهش‌های انجام شده (به جز دو مطالعه) در زمینه روابط بین فردی افراد دارای اختلال خودشیفته آسیب‌پذیر،

به روش کمی بوده‌اند (بسر و پرل، ۲۰۱۰؛ کیلی و اگرائیچوک، ۲۰۱۱؛ میلر و همکاران، ۲۰۱۲؛ رومن و همکاران، ۲۰۱۲؛ روچ و همکاران، ۲۰۱۳؛ بایرن و ابرین، ۲۰۱۴؛ لامکین، کمپبل، وندلن و میلر، ۲۰۱۵؛ استوبر و همکاران، ۲۰۱۵؛ هیات و همکاران، ۲۰۱۷؛ تورتوریلو، هارت، ریچاردسون و تولت، ۲۰۱۷؛ چیک، کیلی، جوپس و اگرائیچوک، ۲۰۱۸؛ زانکووسکی، مکیاننویچ، شیمانیک و اوربن، ۲۰۱۸؛ دی، بورک، تونزند و گرنیر، ۲۰۲۰؛ بیبردزیک، تن و دی، ۲۰۲۳). پژوهش اول مطالعه دی، تونزند و گرنیر (۲۰۲۲) است، که در این مطالعه از افراد نزدیک به فرد دارای اختلال شخصیت خودشیفته مرضی خواسته شد که رابطه با فرد دارای این اختلال را توصیف کنند. شرکت‌کنندگان آسیب‌پذیری خودشیفته‌وار را در افراد دارای این اختلال در قالب عزت نفس مشروط، بیش‌حساسی و ناامنی، بی‌ثباتی هیجانی، احساس تهی بودن، غضب، نارزنده‌سازی، پنهان کردن خود و بودن در نقش قربانی توصیف کردند. پژوهش دوم مطالعه گرین و چارلز (۲۰۱۹) است، که در این مطالعه از ۷ نفر از افرادی که در یک رابطه عاشقانه با یک فرد دارای اختلال شخصیت خودشیفته مرضی بوده‌اند، خواسته شد که این رابطه را توصیف کنند، و در نهایت سه تم اصلی آشکار شد: ۱. بیان آشکار و پنهان مورد سوء استفاده قرار گرفتن ۲. به چالش کشیدن اقتدار ادراک شده از خود ۳. ترس از رها شدن. به علاوه، این مطالعه نشان می‌دهد که واکنش افراد خودشیفته در هر دو گروه آسیب‌پذیر و خودبزرگ‌بین به زخم خودشیفته‌وار^۲ همواره با خشونت و پرخاشگری آشکار و پنهان همراه است، اگرچه انگیزه‌های پشت این رفتار در این دو گروه از افراد متفاوت است. در گروه خودبزرگ‌بین خشونت توسط عزت نفس تهدیدشده برانگیخته می‌شود و در افراد خودشیفته آسیب‌پذیر خشم در پی ترس از رها شدن تجربه می‌گردد. نتایج پژوهش‌های کمی نشان می‌دهند که یک الگوی رایج در روابط بین فردی این افراد کناره‌گیری اجتماعی است، به علاوه این افراد به دلیل حساسیت بین فردی بسیار بالا به طرد، تحقیر، تمسخر و انتقاد به شدت حساس هستند، و نیاز شدیدی به گرفتن تأیید بیرونی دارند. اما آنچه تا به امروز به طور دقیق مورد

² narcissistic injury¹ Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)

روش

مطالعه حاضر، یک مطالعه کیفی و به روش پدیدارشناسی تفسیری است. بررسی پدیدارشناسانه در پژوهش حاضر به ما کمک می‌کند که دریابیم روابط بین‌فردی برای افراد دارای اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر چطور تجربه، معنا و درک می‌شود. جامعه مورد مطالعه تمامی افرادی بودند که از تیر تا آذر سال ۹۹ به مرکز روانشناسی و روانپزشکی رؤیا مراجعه کرده و پس از غربالگری با پرسشنامه خودشیفتگی آسیب‌شناختی^۱ تشخیص اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر را دریافت کردند. افراد شرکت‌کننده با روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. معیارهای ورود عبارت بودند از: دامنه سنی ۱۸ تا ۴۰ سال، تمایل به مشارکت در پژوهش و در دسترس بودن شرکت‌کننده در تمام طول پژوهش، و معیارهای خروج عبارت بودند از: سابقه بستری شدن در بخش روانپزشکی، سابقه قرارگرفتن تحت روان‌درمانی بیش از سه جلسه در یک سال گذشته، وجود اختلالات سایکوتیک یا سوءمصرف مواد و همبودی با دیگر اختلالات شخصیت، که توسط آزمون چندمحوری بالینی میلون^{۲-۳} سنجیده شد. در جدول ۱ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان ارائه شده است.

مطالعه قرار نگرفته است، این است که این افراد چگونه به طرد شدن، تحقیر شدن و یا تأیید نشدن واکنش نشان می‌دهند، و زمانی که از جانب دیگران طرد می‌شوند، تحقیر می‌شوند و یا تأیید دریافت نمی‌کنند، این موقعیت را چگونه احساس و درک می‌کنند. عدم جامعه‌پذیری در این افراد چگونه تجربه می‌شود، و پشت اجتناب آن‌ها از روابط اجتماعی چه نیازها و ترس‌هایی نهفته است. بنابراین برای دست یافتن به اطلاعاتی دقیق‌تر و عمیق‌تر، خصوصاً در حیطه تجارب شخصی افراد که کمی‌انگاری و غفلت را برنمی‌تابد، انجام پژوهشی به شیوه کیفی ضروری به نظر می‌رسد. تنها پژوهشی که به حیطه مشکلات بین‌فردی افراد دارای اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر پرداخته است، پژوهش زال‌پور و همکاران (۱۳۹۵) بوده است، که پژوهشی کمی بوده و مشکلات بین‌فردی را در سه گروه افراد دارای خودشیفتگی آسیب‌پذیر، افراد دارای خودشیفتگی خودبزرگ‌بین و افراد عادی مقایسه کرده است. بنابراین با توجه به کمبود پیشینه پژوهشی در حیطه اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر در کشور، انجام پژوهش‌هایی در این حیطه در جمعیت ایرانی ضروری به نظر می‌رسد. هدف ما این است که در این مقاله به واسطه یک رویکرد پدیدارشناسانه کیفی، روابط بین‌فردی افراد مبتلا به اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر عمیق‌تر بررسی شود، و تلاشی برای پاسخ به این پرسش باشد که افراد دارای اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر روابط بین‌فردی را چطور تجربه، معنا و درک می‌کنند؟

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گروه مبتلایان به اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر

ردیف	جنسیت	سن	تحصیلات	وضعیت تاهل	وضعیت شغلی
شرکت‌کننده شماره ۱ (الناز)	زن	۳۶	کارشناسی ارشد	متاهل	کارمند
شرکت‌کننده شماره ۲ (رزا)	زن	۲۱	دانشجوی کارشناسی	مجرد	دانشجو
شرکت‌کننده شماره ۳ (فرانک)	زن	۳۰	کارشناسی ارشد	متاهل	بیکار
شرکت‌کننده شماره ۴ (مهسا)	زن	۲۳	کارشناسی	مجرد	بیکار
شرکت‌کننده شماره ۵ (محسن)	مرد	۲۴	کارشناسی	مجرد	کارمند
شرکت‌کننده شماره ۶ (علی)	مرد	۲۲	دانشجوی ارشد	مجرد	شغل آزاد

^۴ Millon Clinical Multi-axial Inventory-III (MCMI-III)

^۱ interpretative phenomenological

^۲ Pathological Narcissism Inventory (PNI)

^۳ purposive sampling

ابزار پژوهش

پرسشنامه خودشیفتگی آسیب‌شناختی (PNI)

این مقیاس توسط پینکاس، آنسل، پیمنتل، کین و همکاران (۲۰۰۹) برای توضیح کامل‌تر گونه‌های سنخ‌پدیداری خودشیفتگی آسیب‌شناختی ساخته شد. پرسشنامه خودشیفتگی آسیب‌شناختی یک ابزار خودگزارشی ۵۲ گویه‌ای است که بر بیان ناسازگارانه خودشیفتگی تمرکز دارد. این پرسشنامه دارای ۷ زیرمقیاس برای سنجش خودشیفتگی آسیب‌شناختی در دو بُعد خودشیفتگی خودبزرگ‌بین و خودشیفتگی آسیب‌پذیر می‌باشد (توماس، رایت و لاکوویتسکی، ۲۰۱۲). هفت زیرمقیاس خودشیفتگی آسیب‌شناختی عبارتند از: بهره‌کشی، خیال‌پردازی بزرگ‌منشانه، خودفرونی از طریق خودقربانی‌گری، حرمت خود مشروط، پنهان‌سازی خود، خشم حق‌طلبانه و نارزنده‌سازی. نتایج تحقیقات انجام شده در زمینه تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم پرسشنامه خودشیفتگی آسیب‌شناختی نشان می‌دهد که زیرمقیاس‌های بهره‌کشی، خودفرونی از طریق خودقربانی‌گری و خیال‌پردازی بزرگ‌منشانه بر روی عامل خودشیفتگی خودبزرگ‌بین و زیرمقیاس‌های حرمت خود مشروط، پنهان‌سازی خود، نارزنده‌سازی و خشم حق‌طلبانه بر روی عامل خودشیفتگی آسیب‌پذیر بارگذاری می‌شوند (جاکیچ، میلاز، ایوچیک و ورتاگ، ۲۰۱۴؛ یو، لونگ، یی لی و فو، ۲۰۱۳). پاسخ‌ها روی مقیاس شش درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شوند، که در آن صفر مساوی است با اصلاً در مورد من درست نیست و پنج مساوی است با کاملاً در مورد من درست است (رایت، لاکوویتسکی و پینکاس، ۲۰۰۸). مقادیر آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های مقیاس در دامنه ۰/۹۳-۰/۷۸ و کل مقیاس ۰/۹۵ گزارش شده است. نقطه برش برای غربالگری افراد به عنوان افراد دارای خودشیفتگی، نمره یک انحراف استاندارد بالاتر از میانگین بود که بر اساس نظر سازندگان پرسشنامه به عنوان نمرات

دارای افزایش تلقی می‌گردد (پینکاس و همکاران، ۲۰۰۹). این پرسشنامه در ایران توسط سلیمانی، پاست، مولایی، محمدی و همکاران (۱۳۹۴) ترجمه شده و روایی و پایایی آن در جمعیت ایرانی به تأیید رسیده است. همچنین ترشایی، طباطبائی، بشارت و عسگری (۱۳۹۵) در پژوهشی آلفای کرونباخ را برای مؤلفه‌های پرسشنامه خودشیفتگی آسیب‌شناختی در دامنه بین ۰/۷۷ تا ۰/۹۲ و برای نمره کل پرسشنامه ۰/۹۵ گزارش کردند. این ضرایب نشانه همسانی درونی رضایت‌بخش پرسشنامه است. اعتبار بازآزمایی مقیاس برای مؤلفه‌های پرسشنامه در دامنه ۰/۸۵-۰/۷۴ و همچنین برای نمره کلی ۰/۹۰ در سطح $p < ۰/۰۱$ معنادار محاسبه شد. همچنین یافته‌های ترشایی (۱۳۹۵) در مورد ساختار عاملی مرتبه اول و دوم نسخه فارسی پرسشنامه خودشیفتگی آسیب‌شناختی، از اعتبار و روایی ساختار عاملی نسخه فارسی این پرسشنامه حمایت می‌کند (ترشایی و همکاران، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های این پرسشنامه در دامنه ۰/۷۵ تا ۰/۹۰ و برای نمره کل پرسشنامه ۰/۹۲ به دست آمد.

پرسشنامه چندمحوری بالینی میلون (MCMII-III)

نسخه اصلی پرسشنامه چندمحوری بالینی میلون در سال ۱۹۷۷ توسط میلون بر اساس نظریه زیستی-روانی-اجتماعی وی تدوین و از آن زمان تا کنون ۲ بار تجدید نظر شده است (میلون، ۲۰۰۰). این پرسشنامه ۱۷۵ گویه دارد و به منظور سنجش اختلالات شخصیتی و روان‌شناختی استفاده می‌شود. آزمودنی به سؤالات پرسشنامه به صورت "بله" و "خیر" پاسخ می‌دهد. این پرسشنامه بر اساس نسخه سوم راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی برای اختلالات روانپزشکی طراحی شده است (میلون، ۱۹۸۷). این پرسشنامه ۱۴ الگوی بالینی شخصیت و ۱۰ نشانگان بالینی را می‌سنجد و برای بزرگسالان ۱۸ سال به بالا استفاده می‌شود. نمرات این پرسشنامه بر اساس نرخ

⁴ contingent self-esteem

⁵ hiding the self

⁶ entitlement rage

¹ exploitativeness

² grandiose fantasy

³ self-sacrificing self-enhancement

سؤالات مصاحبه تهیه شده و با تأیید مجدد اساتید مصاحبه تصویب گردید.

شیوه اجرای پژوهش

به منظور اجرای پژوهش در ابتدا ابزار سنجش کمی و مصاحبه کیفی آماده گردید. سپس از بین مراکز درمانی روانشناسی و روانپزشکی سطح شهر تهران، مرکز روانشناسی رؤیا واقع در شهرک اکباتان تهران انتخاب شد. در ابتدا از مراجعین مرکز درخواست گردید در صورت توافق، به صورت داوطلبانه پرسشنامه خودشیفتگی آسیب‌شناختی را تکمیل کنند. سپس پرونده افرادی که بر اساس این پرسشنامه دارای اختلال بودند، بررسی شده و در صورتی که معیارهای خروج از مطالعه را نداشتند، با آنها تماس تلفنی برقرار شد. در تماس تلفنی پژوهشگر به طور مختصر در مورد پژوهش توضیح داده، و اگر توافق اولیه صورت می‌گرفت، لینک پرسشنامه آنلاین میلیون-۳ برای افراد ارسال می‌شد. پس از تفسیر این پرسشنامه اگر افراد دارای اختلال شخصیت همبودی نبودند، جهت همکاری در طرح پژوهشی برای مصاحبه دعوت می‌شدند. سپس فرم رضایت آگاهانه شرکت در مطالعه و اجازه برای ضبط صدا برای شرکت‌کنندگان ایمیل شد. به طور میانگین برای هر مصاحبه ۶۰ دقیقه زمان صرف شد. بخش اول مصاحبه به پرسش سؤالات در زمینه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گذشت و پس از آن پژوهشگر وارد بخش سؤالات اصلی مصاحبه شد. ترتیب سؤالات مصاحبه برای تمامی شرکت‌کنندگان یکسان نبود و پژوهشگر در واکنش به پاسخ‌های شرکت‌کنندگان انعطاف‌پذیر بود، اما محورهای مصاحبه یکسان بود. سئوالاتی که به کمک آنها به جزئیات روایت شرکت‌کنندگان پرداخته شد، از این دست بودند: "معنای این اتفاق/تجربه برای تو چی بود؟ تحقیر/طرد برات چه معنایی داشت؟ وقتی تحقیر، طرد یا تمسخر شدی، چه احساسی پیدا کردی؟ چطور واکنش نشان دادی؟ چی نگرانت می‌کنه؟ چه چیزی می‌ترسوندت؟"

پایه‌گزارش می‌شود (پیرسما، ۱۹۸۶). میلیون و همکاران تبیین کردند که نمرات نرخ پایه (استاندارد) در دامنه ۷۵ تا ۸۵ نشان دهنده وجود سندرم یا الگوی بالینی است، در حالی که نمرات ۸۵ یا بالاتر نشان می‌دهد که این الگو یا سندرم بسیار برجسته است. میلیون شاخص حساسیت مقیاس‌های این پرسشنامه را از ۰/۵۰ تا ۰/۷۹، شاخص ویژگی‌های آن را از ۰/۹۱ تا ۰/۹۸ و قدرت تشخیصی آن را از ۰/۸۸ تا ۰/۹۷ گزارش کرد (میلون، ۲۰۰۰). این آزمون ۲ بار در ایران هنجاریابی شده است. نسخه دوم این آزمون در سال ۱۳۷۲ یک بار در شهر تهران، توسط خواجه موگهی ترجمه و هنجاریابی شده و نسخه سوم آن در سال ۱۳۸۱ در شهر اصفهان توسط شریفی هنجاریابی شده است. خواجه موگهی (۱۳۷۲) میانگین همسانی درونی را در تمام مقیاس‌ها از دامنه ۰/۶۹ تا ۰/۹۲ با متوسط ۰/۸۴ گزارش کرده است و در مطالعه شریفی (۱۳۸۱) پایایی از ۰/۸۲ تا ۰/۹۸ گزارش شده است. شریفی، مولوی و نامداری (۱۳۸۶) توان تشخیصی کل تمام مقیاس‌ها را در دامنه ۰/۵۸ تا ۰/۸۳ گزارش کردند (شریفی و همکاران، ۱۳۸۶).

مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته

در پژوهش حاضر از روش مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختاریافته برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شد. مصاحبه‌ها ابزاری رایج در مطالعات کیفی هستند، زیرا می‌توانند داده‌های غنی را ارائه دهند، که برای درک تجربیات افراد مفید است (روبین و روبین، ۲۰۱۲). ابتدا برای تهیه فهرستی از سؤالات برای انجام مصاحبه عمیق، جستجوی گسترده‌ای پیرامون روابط بین‌فردی در افراد دارای اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر انجام شد. پس از یافتن ویژگی‌های مشترک در الگوهای ارتباطی این افراد، پژوهشگر از آن در ایجاد فهرست سؤالات استفاده کرد. سپس فهرستی از محورهای مهم مصاحبه درباره چگونگی تجربه روابط بین‌فردی در این افراد را تهیه کرده و آن را برای تکمیل و نظرسنجی به سه تن از اساتید روان‌شناسی ارائه نمود. پس از بررسی نظرات متخصصان، فهرستی از

¹ base rate (BR)

روش تحلیل داده‌ها

مصاحبه‌ها ابتدا به صورت کلمه به کلمه پیاده‌سازی شد. متن‌ها پس از پیاده‌سازی با فایل صوتی مقایسه شده و سپس طبق اصول تحلیل پدیدارشناسی تفسیری اسمیت و همکاران^۱ (۲۰۰۹) کدگذاری شدند. در این روش ابتدا متن مصاحبه چندین و چند بار خوانده شد، تا پژوهشگر با محتوای متن آشنا گردد، و معنایی جامع از متن به دست آید. سپس کدگذاری از طریق غوطه‌ور شدن در داده‌ها انجام شد. بدین صورت که ابتدا پژوهشگر ستونی را برای ثبت یادداشت‌ها در سمت چپ متن تایپ شده ایجاد کرد، و عبارات یا کلماتی را که مهم یا خاص بودند، مشخص کرد. در مرحله بعد پژوهشگر به توسعه تم‌های پدید آمده پرداخت، به این شکل که از ستون دیگری برای یادداشت تم‌های پدیدار شده استفاده کرد. در این مرحله یادداشت‌های مرحله قبل به وسیله لغت‌شناسی تخصصی روان‌شناختی به عباراتی کوتاه‌تر با سطح بالاتری از انتزاع تبدیل شد. مرحله بعد شامل یافتن پیوند میان تم‌های پدید آمده در مرحله قبل بود. در نهایت پژوهشگر به جستجوی الگوها در میان شرکت‌کنندگان پرداخت. هدف از مرحله آخر یافتن نمونه‌های منحصر به فرد و همچنین تم‌های مشترک بود. برای این امر، پژوهشگر تم‌ها را بر اساس شباهت‌ها و تفاوت‌ها گروه‌بندی کرد. در نهایت جدول کلی از تم‌های مشترک بین تمامی شرکت‌کنندگان تهیه شد، و

مقوله‌های اصلی تجربه زیسته شرکت‌کنندگان آشکار شد. برای بررسی اعتبار یافته‌ها پژوهشگر از راهبردهای چندگانه بهره برد. سه راهبرد بررسی توسط اعضاء^۲، مذاکره با همکاران، و بازنگری توسط ناظر بیرونی^۳ برای افزایش صحت یافته‌ها به کار برده شد. بدین صورت که پژوهشگر پس از کدگذاری هر مصاحبه، یک نسخه از آن را برای شرکت‌کننده مورد مصاحبه، استاد راهنما، اساتید مشاور و ناظر بیرونی (که یکی از دانشجویانی بود که توسط یکی از دوستان معرفی گردید، و با پژوهشگر و طرح پژوهشی آشنایی نداشت) ارسال کرد، و نظرات آن‌ها را جویا شد.

یافته‌ها

هدف از این مطالعه واکاوی تجربه روابط بین‌فردی در افراد دارای اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر بود. یافته‌ها نشان می‌دهد که تجربه روابط بین‌فردی در این افراد در قالب ۱۱ مقوله اصلی قرار می‌گیرد که عبارت‌اند از: فقدان جامعه‌پذیری، روابط بین‌فردی شکننده، انفعال بین‌فردی، سانسور خود به دلیل ترس از قضاوت دیگران، خودپنداره منفی، تأیید و توجه طلبی، نوسان بین خشم به خود و خشم به دیگری، مکانیزم‌های دفاعی، شخصیت قدرت‌طلب، تعریف صمیمیت و حساسیت بین‌فردی. این مقوله‌ها در جدول ۲ به طور خلاصه مشاهده می‌شود.

جدول ۲- مقوله‌های اصلی و فرعی مربوط به معنای پدیدارشناسی روابط بین‌فردی در افراد مبتلا به اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر

مقوله اصلی	مقوله‌های فرعی
فقدان جامعه‌پذیری	روابط بین‌فردی محدود دوری‌گزینی ناتوانی در برقراری رابطه احساس ناامنی در روابط اجتماعی اضطراب اجتماعی بی‌نیاز بودن از رابطه بی‌اهمیت بودن رابطه وصله ناجور درونگرا و بسته

² member checking³ external auditor¹ Smith's interpretative phenomenological analysis (IPA)

روابط بین فردی شکننده	روابط ناپایدار روابط سطحی متعدد بی‌اعتمادی بین فردی رابطه به واسطه مجاورت فیزیکی با ابژه
انفعال بین فردی	منفعل-پرخاشگر ^۱ منفعل در برقراری یا حفظ رابطه
سانسور خود به دلیل ترس از قضاوت دیگران	ترس از حرف زدن در جمع ترس از منزوی به نظر رسیدن ترس از قضاوت دیگران ناتوانی در ابراز خود
خودپنداره منفی	مشغله با پذیرش نقص در خود مقایسه اجتماعی احساس حقارت ناشی از مقایسه ضعف در عزت نفس احساس شرم
تأیید و توجه طلبی	نیاز به توجه نیاز به تأیید
نوسان بین خشم به خود و خشم به دیگری	پرخاشگری من آسیب‌زننده برگشت خشم به سمت خود پرخاشگری تکانشگرانه احساس حسادت به دیگران و ترس از حسادت آن‌ها
مکانیزم‌های دفاعی	سرکوب و جداسازی عاطفه آرمانی‌سازی دیگران نارزنده‌سازی دیگران
شخصیت قدرت طلب	کسب عزت نفس با بودن در موضع قدرت تحقیر دیگران در موضع قدرت تلاش برای کسب قدرت منفعل در برابر موضع قدرت برقراری رابطه برای کسب سود و منفعت آسیب‌پذیر در موضع ضعف
تعریف صمیمیت	رازداری سرمایه‌گذاری روانی از بین رفتن حریم خصوصی سرمایه‌گذاری روانی بر افراد خانواده همدلی و پذیرش
حساسیت بین فردی	ترس از دوست داشته نشدن حساسیت به تحقیر و تمسخر حساسیت به طرد ترس از دیگری آسیب‌زننده انتقادناپذیری تلاش برای کسب رضایت دیگری

^۱ Passive-aggressive

این مقوله‌ها و زیرمجموعه‌های آن‌ها در ادامه به تفصیل مطرح می‌شود:

فقدان جامعه‌پذیری: فقدان جامعه‌پذیری پرتکرارترین مقوله در روایت‌های شرکت‌کنندگان مطالعه حاضر بود. مقوله‌های فرعی این مقوله عبارتند از: روابط بین‌فردی محدود، دوری‌گزینی، ناتوانی در برقراری رابطه، احساس ناامنی در روابط اجتماعی، بی‌اهمیت بودن رابطه. به نظر می‌رسد اجتناب از جمع برای این افراد مکانیزمی است، که با کمک آن از خود در برابر آسیب‌های احتمالی در روابط بین‌فردی محافظت می‌کنند. به عنوان مثال: شرکت‌کننده ۴: "من همیشه دوست دارم تنها باشم اما بدم می‌آید که توی یه جمعی تنها باشم، یعنی مثلا همه با همدیگه حرف بزنی و من فقط یه نفر تنها باشم. تنهایی رو وقتی ترجیح میدم که هیچ‌کس نباشه. وقتی میرم تو یه جمعی که همه گروه گروهن و من تنهام خیلی احساس بدی پیدا می‌کنم... احساس می‌کنم که انگار یه دونه نور بالای سرم روشن کردن و من وسط یه اسپات‌لایت قرار گرفتم که اینطوریه که ببینید این تنهاست... کلا وقتی که کنار دیگران هستم خیلی احساس عصبی... (مکث)... ممم... معذب... احساس ناراحتی می‌کنم. یعنی اصلا هم از نظر فیزیکی برام سخته، در اون لحظه احساس می‌کنم خودمو جمع و جور می‌کنم. هم از نظر روانی. و همش این شکلیه که... همش میگم چی باید بگم الان، یا اگه مثلا طرفم یه چیزی گفت چه جوابی بهش بدم. همش نگرانم..."

حساسیت بین‌فردی: بعد از مقوله فقدان جامعه‌پذیری، مقوله حساسیت بین‌فردی با بیشترین فراوانی در بین مقوله‌های استخراج شده از روایت‌های شرکت‌کنندگان، در رتبه دوم قرار دارد. از جمله کدهای یافت شده در این طبقه می‌توان به این موارد اشاره کرد: ترس از دوست داشته نشدن، حساسیت به تحقیر و تمسخر، حساسیت به طرد، انتقادناپذیری. آمده است: شرکت‌کننده ۶: "... مثلاً من میرم شرکت، اولین بار... همیشه دفعه اولش استرس دارم... خیلی هم دلیلی براش پیدا نکردم، ولی همون جدید بودنه و... اینک تو ذهنم فکر می‌کنم چه اتفاقی قراره بیفته،

می‌ترسم تحقیر بشم تو اون جمع.. مثلا... مثلا... اینکه نکنه کاری کنم یا حرفی بزنی که، طرف مقابل بهم توهین کنه. فکر بدی در مورد من بکنه، مثلا بگه این چه سوادیه داره دیگه! دیدید بعضیا از این حرفا می‌زنن... منم از اینا می‌ترسم. خجالت هم می‌کشم، یه کمی خجالتی هم هستم."

سانسور خود به دلیل ترس از قضاوت دیگران: این افراد به دلیل ترس از قضاوت دیگران به شدت در روابط بین‌فردی دچار خودسانسوری می‌شدند. زیرمقوله‌های این بخش عبارتند از: ترس از حرف زدن در جمع، ترس از منزوی به نظر رسیدن، ترس از قضاوت دیگران، ناتوانی در ابراز خود. نقل می‌شود: شرکت‌کننده ۴: "احساس می‌کنم که کلا وقتی میرم تو یه جمعی... ممم... این شکلیه که یه آدم خاکستری‌ام اون وسط... به خاطر اینکه... چون خیلی آدمی نیستم که با بقیه مثلا... یعنی اجتماعی باشم... معمولا یا ساکتیم یا اینکه باید خیلی فکر کنم که یه حرفی بتونم بزنی همیشه اینجور جمع‌ها اینطوریه که من ساکت یه گوشه نشستم. احساس می‌کنم وقتی می‌خوام اون حرفو بگم یهو تته پته می‌کنم یا موقع حرف زدن یه چیزی رو اشتباه میگم، یا یه چیزی میگم. همه یه دفعه ساکت میشن... مثلا من فکر می‌کردم حرف خنده داری باشه ولی واسه هیچ کی خنده دار نباشه."

خودپنداره منفی: آنچه در تمامی روایت‌ها وضوح دیده می‌شد، خودپنداره منفی شرکت‌کنندگان بود، که اغلب آنها را به انزوای سوق می‌داد. از جمله کدهای یافت شده در این طبقه می‌توان به این موارد اشاره کرد: مشغله با پذیرش نقص در خود، مقایسه اجتماعی، احساس حقارت ناشی از مقایسه، ضعف در عزت نفس، احساس شرم. نمونه‌ای از متن مصاحبه که نشانگر این مقوله است، به این شرح است:

شرکت‌کننده ۱: "بابای من کارمند بود و خانواده ما از لحاظ اقتصادی ضعیف تر از اونها بود. خودمو با دخترعمو هام مقایسه می‌کردم و فکر می‌کردم اونها چقدر از من بهترن و چقدر مامان باباهاشون دوستشون دارن و بهشون اهمیت میدن. کلا اونجا رفتن با احساس حقارت برای من همراه بود. من وقتی میرم توی یه جمعی خودم رو خیلی با دیگران

مقایسه می‌کنم و این خیلی حال بدی بهم می‌دهد...!!!!... کلا در حضور دیگران تحت فشارم چون فکر می‌کنم نکنه کودن، بدقیافه، بی‌سواد و سطح پایین و به درد نخور به نظر برسم. تمام اینها به فشار خیلی زیادی بهم میاره."

شخصیت قدرت طلب: یکی از مسئله‌های اصلی فرد دارای اختلال شخصیت خودشیفته، مشغله با مفهوم قدرت است. مقوله‌های فرعی مربوط به این مقوله عبارتند از: کسب عزت نفس با بودن در موضع قدرت، تحقیر دیگران در موضع قدرت، تلاش برای کسب قدرت، منفعل در برابر موضع قدرت، برقراری رابطه برای کسب سود و منفعت، آسیب‌پذیر در موضع ضعف. نمونه‌ای از متن مصاحبه که نشانگر این مقوله است، در ادامه آمده است: شرکت‌کننده ۳: "قبل از اون اتفاقی ۶ سال پیش، خیلی اذیت می‌شدم، خودمو سرزنش می‌کردم که چرا این حرفو زدی یا این کار رو کردی، اما الان چون تو بیشتر موقعیت‌ها خودم رو تو پوزیشن قدرت می‌بینم، خیلی جدی نمی‌گیرم و با اونها می‌خندم... الان من قلبمو نمی‌برم توی معاشرت با آدم‌ها و وقتی نمی‌برم، نقطه آسیب‌پذیریم خیلی کمتر میشه، مثلاً اگه کسی لباسمو یا رشته تحصیلیمو مسخره کنه من انقدر جدیش نمی‌گیرم چون اون آدم برام اهمیتی نداره."

نوسان بین خشم به خود و خشم به دیگری: نکته جالب توجه برداشت شده از روایت‌های شرکت‌کنندگان این است که خشم این افراد در تعاملات بین‌فردی دائماً در رفت و برگشتی بین خود و دیگری است. مقوله‌های فرعی این مقوله عبارتند از: پرخاشگری، من‌آسیب‌زننده، برگشت خشم به سمت خود، پرخاشگری تکانشگرانه، احساس حسادت به دیگران و ترس از حسادت آن‌ها. به عنوان مثال: زمانی که مصاحبه‌گر از شرکت‌کننده ۳ در رابطه با معنای طرد شدن سوال پرسید، او پاسخ داد: "این معنا رو داره که روابط چیزهای خطرناکی‌ان. یعنی روابط می‌تونه به همچین نقطه‌هایی هم برسه. دوستی واجب زندگیه تو نیست، یه چیز اضافه‌اس، مثل هنره، مثل ... حیاتی زندگیه تو نیست، و اگه حواست نباشه و جدی‌تر از اونیه که هست بگیری، آسیب‌های بدی می‌بینی. حسش مثل اینه که اصلاً از اول

هم نباید می‌بودی، نه تو این رابطه نه کل دنیا. همین حس نفرت انگیزه اینه که اصلاً اضافی هستی. تویی که نمی‌تونیه جواری زندگی کنی که طردت نکنن، همون بهتر که اصلاً زنده نباشی... ممممم... اما... اما گاهی وقتی آسیب ببینم اینطوری نیست که تحمل بکنم، تبدیل میشه به یه آسیب بیشتر به طرف مقابل."

روابط بین فردی شکننده: روابط بین‌فردی در تجربه‌های شرکت‌کنندگان بسیار شکننده، سطحی و ناپایدار بود. مقوله‌های فرعی این مقوله عبارتند از: روابط ناپایدار، روابط سطحی متعدد، بی‌اعتمادی بین‌فردی، رابطه به واسطه مجاورت فیزیکی با ایزه.

شرکت‌کننده ۶: "من یه آدمی‌ام که با همه دوستم و با هیچ‌کی دوست نیستم. تو دانشگاه با همه سلام و علیک صمیمی دارم، ولی دیدید مثلاً تو دانشگاه دو تا رفیق همیشه با هم هستن، من چنین چیزی نداشتم تا حالا، نه تو دبیرستان، نه الان تو دانشگاه. میگم با همه دوستم من، ولی اینکه بخوام با یه نفر همیشه باشم، اینجوری نبوده. دوست صمیمیه صمیمی من نداشتم"

انفعال بین فردی: شرکت‌کنندگان در مصاحبه‌ها شکلی از انفعال را در روابط بین‌فردی خود گزارش کردند، که به صورت ابراز منفعلانه خشم، و یا انفعال در برقراری یا حفظ رابطه مشاهده می‌شد. به عنوان مثال:

شرکت‌کننده ۲: ".... بعد دیگه یه چیزی شد که یادم نیست چی بود، دیگه از فرداش که رفتم سر کلاس انگار دیگه ما با هم دوست نیستیم. بعدش خودش، ترم جدید که تو مهر شروع شد، یه روز تو ایستگاه اتوبوس با هم بودیم گفت احساس می‌کنم از من ناراحتی، چیزی شده؟ که من گفتم نه. تو این مورد هم که باهم بودیم حرف نمی‌زدیم و رابطمون قطع شد..."

تأیید و توجه طلبی: نیاز به توجه و تأیید که از هسته‌های اصلی اختلال شخصیت خودشیفته هستند، در ادامه آمده است: شرکت‌کننده ۶: "خیلی خیلی ناراحت شدم. یعنی اون لحظه که رفیقمون استوری گذاشت، یه پست اینستاگرامی گذاشت، که تو خوابگاه جشن تولد بوده و همه

رفیق‌ها و هم‌کلاسی‌ها بودن، خیلی عصبی شدم. تو درونم خیلی ناراحت شدم که چرا منو دعوت نکردن. بعد... کلاً... ممم... سعی می‌کنم خیلی ارتباطاتم رو باهاشون کم بکنم، خیلی اتاق‌هاشون نرم، خیلی دیگه مثلاً باهاشون صحبت نکنم. آروم برم، آروم پیام."

مکانیزم‌های دفاعی: مکانیزم‌های دفاعی که این افراد در روابط بین‌فردی به کار می‌برند، تا از خود در برابر آسیب‌های بین‌فردی محافظت کنند عبارتند از: سرکوب و جداسازی عاطفه، آرمانی‌سازی دیگران و نارزنده‌سازی دیگران. به عنوان مثال: شرکت‌کننده ۶: "مثلاً یه چیزی که من تو زندگیم سعی کردم،... ایا... قدرت و... ممم... البته این خیلی اشتباهه، ولی نمی‌دونم چرا این کار رو انجام میدم، پولمو مثلاً دوست دارم به رخ فلانی بکشم، می‌دونم اشتباهه ولی چون این پول رو خودم به دست آوردم با کار کردن... ولی سعی می‌کنم این عادت رو ترک بکنم... ولی اگه از اقوام کسی حرفی بهم بزنه، سریع پولمو به رخش می‌کشم، مثلاً می‌گم کلت چند؟ همشو باهم می‌خرم. می‌دونم جمله خیلی اشتباهیه ولی می‌گم. اینجوری جواب میدم خیلی آروم‌تر میشم."

تعریف صمیمیت: پس از بررسی تمامی موارد مصاحبه‌ها، تجربه شرکت‌کنندگان از صمیمیت در روابط بین‌فردی در این چند زیرمقاله خلاصه شد: رازداری، سرمایه‌گذاری روانی، از بین رفتن حریم خصوصی، سرمایه‌گذاری روانی بر افراد خانواده، همدلی و پذیرش. موضوع قابل توجه این بود که ترجیح اکثر شرکت‌کنندگان سرمایه‌گذاری روانی بر افراد خانواده بود، به این دلیل که به واسطه رابطه خونی یا خانوادگی احتمال طرد شدن را کمتر می‌دانستند. به عنوان مثال: شرکت‌کننده ۱: "ممم... خب در طی سال‌ها به مرور روابطم کم شد، دوستانم ازدواج کردند، مشغله‌های من و اونها بیشتر شد. از وقتی ازدواج کردم به طور کلی روابطم با دیگران کمتر شده، شاید به خاطر اینکه فکر می‌کنم اون رابطه با یک نفر تمام وقت من رو می‌گیره و فکر می‌کنم نیازی به رابطه دیگری ندارم."

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج پژوهش، مفهومی که شرکت‌کنندگان به تجربه‌هایشان از روابط بین‌فردی می‌دهند، آشکارا بر چگونگی تعامل آنها با دیگری تأثیرگذار است. نتیجه کدگذاری‌ها نشان داد که دو مقوله اصلی با بیشترین فراوانی در روایت‌های شرکت‌کنندگان، فقدان جامعه‌پذیری و حساسیت بین‌فردی بود. (استوبر، شری و نیلیز، ۲۰۱۵؛ هوپریچ و همکاران، ۲۰۱۶؛ سانداگ و همکاران، ۲۰۱۷؛ ادرشیل و همکاران، ۲۰۱۹). به نظر می‌رسد این دو مقوله به نوعی با یکدیگر در ارتباط هستند و پیکره اصلی روابط بین‌فردی افراد خودشیفته آسیب‌پذیر را می‌سازند. علی‌رغم اینکه این افراد برای ارضای نیازهای خودشیفته‌وار (نیاز به توجه، تأیید و تحسین) به شدت به روابط اجتماعی نیاز دارند، اما مکانیزم‌های دفاعی ایشان آنها را از روابط اجتماعی منع می‌کند. زمانی که این افراد از روابط بین‌فردی دلسرد، ناامید و زخمی می‌شوند، این روابط را بی‌ارزش ساخته و بی‌نیازی خود از این روابط را ابراز می‌کنند. لازم به ذکر است که این دو مقوله پرتکرار به قدری با شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر آمیخته شده‌اند که تمامی مطالعات پیشین همراستا با این یافته بود و مطالعه ناهمخوانی یافت نشد. مقوله‌هایی با فراوانی متوسط به ترتیب فراوانی عبارت بودند از: سانسور خود به دلیل ترس از قضاوت دیگران، خودپنداره منفی، نوسان خشم به خود و خشم به دیگری و شخصیت قدرت‌طلب. بررسی پیشینه پژوهشی نشان داد که ترس از قضاوت دیگران یکی از مشخصه‌های افراد دارای اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر در روابط بین‌فردی است (استون و بارتولومی، ۲۰۲۰؛ فگن و بلاند، ۲۰۲۱). آنچه در تحلیل روایت‌های شرکت‌کنندگان مطالعه حاضر پدیدار شد این بود که این افراد به دلیل ترس از قضاوت دیگران به خودسانسوری می‌پردازند. مسئله حائز اهمیت این است که این افراد حتی زمانی که سکوت می‌کنند یا از جمع اجتناب می‌کنند همچنان نگران قضاوت دیگران هستند (میلر و همکاران، ۲۰۱۷؛ کریزان و هرلاچ، ۲۰۱۸). روایت‌های شرکت‌کنندگان نشان داد که از مشغله‌های این افراد مقایسه اجتماعی و بالتبع آن احساس حقارت ناشی از

آن بود. سرخوردگی ناشی از شکست در مقایسه‌های اجتماعی به قدری برای این افراد دردناک است، که ترجیح می‌دهند افرادی را برای برقراری رابطه انتخاب کنند که به نوعی بر آنها احساس برتری دارند. اما با تمام این تلاش‌ها، به واسطه کمال‌گرایی و ضعف عزت نفس این افراد همواره در مقایسه‌های اجتماعی محکوم به شکست هستند. در همین راستا کریزان و جوهر (۲۰۱۵) در پژوهشی عنوان کردند که افراد خودشیفته آسیب‌پذیر مستعد به انجام مقایسه‌های اجتماعی رو به بالا هستند، که این امر می‌تواند باعث ایجاد حس حسادت شود، زیرا موفقیت‌های دیگران را ناعادلانه یا دور از دسترس می‌دانند. در نتیجه این افراد به طور مزمع عزت نفس پایینی دارند و احساس می‌کنند در دستیابی به اهداف خود ناتوانند.

مقوله بحث‌برانگیز بعدی مقوله نوسان خشم بین خود و دیگری است. اگرچه پیش از این تصور غالب همبستگی خودشیفتگی خودبزرگ‌بین و خشم بود، اما کریزان و جوهر (۲۰۱۵) نشان دادند که زیرگروهی از خودشیفتگی که خشم و پرخاشگری را پیش‌بینی می‌کند زیرگروه خودشیفته آسیب‌پذیر است (و نه گروه خودبزرگ‌بین). یافته‌های آنها نشان داد که خودشیفتگی آسیب‌پذیر یک منبع اصلی برای احساس خشم خودشیفته‌ها را^۱، پرخاشگری، خصومت و شرم است. نوسان خشم در افراد خودشیفته آسیب‌پذیر است. این افراد در موقعیت‌های اجتماعی تهدیدآمیز (طرد، تحقیر و تمسخر) خشم شدیدی را تجربه می‌کنند که گاهی برون‌ریزی شده و منجر به رفتارهای پرخاشگرانه تکانشی می‌گردد، و گاهی به درون فرد برمی‌گردد و منجر به تجربه احساس شرم و حقارت می‌شود. در این افراد خشم ویرانگری به شکل شناور بین خود و دیگری در نوسان است. در موضع قدرت به راحتی خشم به رفتارهای پرخاشگرانه و تحقیرآمیز تبدیل می‌شود، و در موضع ضعف خشم به سمت خود فرد برمی‌گردد. بررسی روایت‌های شرکت‌کنندگان نشان داد که این افراد همواره بین جایگاه قدرت و جایگاه ضعف در نوسانند. اخیراً

دو، لی، میلر و لینام (۲۰۲۳) در مطالعه‌ای برخلاف یافته‌های این پژوهش و مطالعات پیشین، نشان دادند که افراد خودشیفته آسیب‌پذیر زمانی که در روابط اجتماعی دیگران را سردتر و مسلط‌تر ادراک می‌کنند، پرخاشگری بیشتری از خود نشان می‌دهند. در حالی که پیش از این تصور می‌شد این افراد در مقابل سردی و تسلط دیگری، رفتاری اجتنابی، مطیع از خود نشان می‌دهند. در انتها به ترتیب به مقوله‌هایی با کمترین تکرار می‌پردازیم، که عبارتند از: تعریف صمیمیت، مکانیزم‌های دفاعی، انفعال بین‌فردی و روابط بین‌فردی شکننده. در رابطه با مقوله صمیمیت، فارغ از عواملی که به طور معمول به صمیمیت نسبت داده می‌شود، همچون همدلی، پذیرش، رازداری، وقت گذاشتن برای یکدیگر و سرمایه‌گذاری روانی، آنچه در اغلب روایت‌ها پررنگ بود، سرمایه‌گذاری روانی این افراد بر اعضای خانواده خود بود. زیرا به نظر می‌رسد این افراد به واسطه رابطه خونی احتمال طرد شدن در این روابط را کمتر می‌دانستند. زیرمقوله قابل تأمل دیگر در این بخش از بین رفتن حریم خصوصی است. نزدیکی و صمیمیت برای این افراد تداعی‌کننده از بین رفتن فردیت و تحت کنترل دیگری بودن است. براون (۲۰۱۷) در پژوهشی نشان داد که افراد خودشیفته آسیب‌پذیر احساس می‌کنند که نمی‌توانند اعمال دیگران را کنترل کنند، به همین دلیل به هر تحریکی به شدت واکنش نشان می‌دهند. مطالعات پیشین در رابطه با مکانیزم‌های دفاعی نشان داد که دو مکانیزم دفاعی آرمانی‌سازی و نارزنده‌سازی رابطه مستقیم با خودشیفتگی دارند (پری و پری، ۲۰۰۴؛ پری و همکاران، ۲۰۱۳). نارزنده‌سازی در روابط بین‌فردی این افراد زمانی دیده می‌شد که فرد مورد آسیب یا تهدید بین‌فردی قرار می‌گرفت. لوفلر و همکاران (۲۰۲۰) بیان می‌کنند که افراد خودشیفته آسیب‌پذیر از راهبردهای تنظیم هیجان ناکارآمدی استفاده می‌کنند، که اصلی‌ترین آن سرکوب احساسات است. مقوله دیگری که کم‌تر شایع بود، مقوله انفعال بین‌فردی بود. بررسی روایت‌ها نشان داد که این

² hostility¹ narcissistic rage

است. بررسی دقیق الگوی ارتباط بین فردی در افراد دارای اختلالات شخصیت و یافتن چگونگی تجربه و درک معنای رابطه در این افراد می‌تواند به درمانگر برای فهم بهتر ارتباط درمانی، برقراری رابطه درمانی عمیق‌تر و در نهایت روان‌درمانی مؤثرتر یاری برساند.

محدودیت‌های پژوهش

با توجه به اینکه تنها روش تشخیص اختلال شخصیت خودشیفته آسیب‌پذیر در حال حاضر روش پرسشنامه و به صورت خودگزارشی است، باید محدودیت‌های روش‌شناختی کمی در انتخاب شرکت‌کنندگان لحاظ گردد. امید است در آینده روش مصاحبه تشخیصی بالینی برای تشخیص این اختلال تهیه گردد. یکی دیگر از محدودیت‌های مطالعه حاضر انجام مصاحبه‌ها به صورت غیرحضور بود، که به دلیل شیوع ویروس کرونا به صورت آنلاین انجام شد، بنابراین دست‌یابی پژوهشگر به نشانه‌های غیرکلامی در حین مصاحبه‌ها محدود گردید.

تشکر و قدردانی

از همه افرادی که به نوعی در تکمیل این پژوهش ما را حمایت نمودند تشکر و قدردانی می‌کنیم.

References

- Biberdzic, M., Tan, J., & Day, N. J. (2023). "It's not you, it's me": identity disturbance as the main contributor to interpersonal problems in pathological narcissism. *Borderline personality disorder and emotion dysregulation*, 10(1), 3.
- Byrne, J. S., & O'Brien, E. J. (2014). Interpersonal views of narcissism and authentic high self-esteem: It is not all about you. *Psychological reports*, 115(1), 243-260.
- Besser, A., & Priel, B. (2010). Grandiose narcissism versus vulnerable narcissism in threatening situations: Emotional reactions to achievement failure and interpersonal rejection. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29(8), 874-902.
- Brown, A. A. (2017). *Grandiose and vulnerable narcissism in relationships: A perceived control perspective* (Doctoral dissertation, The Ohio State University).

افراد در موقعیت‌های تهدیدکننده بین فردی به دو صورت آشکار و پنهان (رفتارهای منفعل-پرخاشگرانه) خشم خود را ابراز می‌کنند. به نظر می‌رسد پشت این انفعال، ترس از آسیب و طرد نهفته است. اما این مسئله را می‌توان از نقطه نظر خودشیفتگی نیز بررسی کرد. یعنی آن چیزی که فرد را دچار انفعال می‌کند بزرگ‌منشی خودشیفته‌وار است، به این معنی که دیگران باید برای برقراری و حفظ رابطه با من تلاش کنند. بر اساس پژوهش دو و همکاران افراد خودشیفته آسیب‌پذیر در روابط خود با دیگران بی‌اعتماد و سرد هستند. خودشیفتگی آسیب‌پذیر و خودشیفتگی خودبزرگ‌بین گرچه تظاهر متفاوتی دارند، اما ماهیت بسیار مشابهی داشته و بروزهای متفاوت یک آسیب‌شناسی واحد هستند، که بسته به راهبردهای فرد برای تنظیم خود، ممکن است به هر یک از دو نوع تظاهر یابند (پینکاس و همکاران، ۲۰۰۹). به طور کلی، یافته‌های پژوهش حاضر بیان‌کننده آن است که علی‌رغم اینکه افراد خودشیفته آسیب‌پذیر برای ارضای نیازهای خودشیفته‌وار (همچون نیاز به تأیید، توجه و تحسین) به شدت به روابط اجتماعی نیاز دارند، اما مکانیزم‌های دفاعی ایشان آنها را از روابط اجتماعی منع می‌کند. بنابراین داشتن یا نداشتن روابط اجتماعی برای این افراد همواره نقطه‌ای تعارض برانگیز

- Cheek, J., Kealy, D., Joyce, A. S., & Ogrodniczuk, J. S. (2018). Interpersonal problems associated with narcissism among psychiatric outpatients: A replication study. *Arch Psychiatry Psychother*, 2, 26-33.
- Czarna, A. Z., Zajenkowski, M., Maciantowicz, O., & Szymaniak, K. (2021). The relationship of narcissism with tendency to react with anger and hostility: The roles of neuroticism and emotion regulation ability. *Current Psychology*, 40, 5499-5514.
- Day, N. J., Townsend, M. L., & Grenyer, B. F. (2022). Living with pathological narcissism: core conflictual relational themes within intimate relationships. *BMC psychiatry*, 22, 1-11.
- Day, N. J., Townsend, M. L., & Grenyer, B. F. (2022). Pathological narcissism: An analysis of interpersonal dysfunction within intimate

- relationships. *Personality and mental health*, 16(3), 204-216.
- Day, N. J., Bourke, M. E., Townsend, M. L., & Grenyer, B. F. (2020). Pathological narcissism: A study of burden on partners and family. *Journal of personality disorders*, 34(6), 799-813.
- Du, T. V., Lane, S. P., Miller, J. D., & Lynam, D. R. (2024). Momentary assessment of the relations between narcissistic traits, interpersonal behaviors, and aggression. *Journal of personality*, 92(2), 405-420.
- Edershile, E. A., Simms, L. J., & Wright, A. G. (2019). A multivariate analysis of the Pathological Narcissism Inventory's nomological network. *Assessment*, 26(4), 619-629.
- Fegan, R. B., & Bland, A. R. (2021). Social media use and vulnerable narcissism: The differential roles of oversensitivity and egocentricity. *International journal of environmental research and public health*, 18(17), 9172.
- Gholami, F., & Kourosnia, M. (2022). Explaining the Role of Grandiose and Vulnerable Narcissism in Borderline Personality Disorder. *Razi Journal of Medical Sciences*, 29(4), 113-124. [Persian].
- Gore, W. L., & Widiger, T. A. (2016). Fluctuation between grandiose and vulnerable narcissism. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 7(4), 363.
- Green, A., Charles, K., & MacLean, R. (2019). Perceptions of female narcissism in intimate partner violence: A thematic analysis. *Qualitative methods in psychology bulletin*, (28), 13-27.
- Green, A., & Charles, K. (2019). Voicing the victims of narcissistic partners: A qualitative analysis of responses to narcissistic injury and self-esteem regulation. *Sage Open*, 9(2), 2158244019846693.
- Hansen-Brown, A. A., & Freis, S. D. (2021). Assuming the worst: Hostile attribution bias in vulnerable narcissists. *Self and Identity*, 20(2), 152-164.
- Hart, W., Adams, J. M., & Tortoriello, G. (2017). Narcissistic responses to provocation: An examination of the rage and threatened-egotism accounts. *Personality and Individual Differences*, 106, 152-156.
- Hassanzadeh, F., & ASGHARNEJAD, F. A. (2019). The investigation of the mediating role of Perfectionism between Narcissism, and Social Avoidance, *Medical Journal of Mashad University of Medical Sciences*, 62(1): 102-112. [Persian].
- Huprich, S. K., Lengu, K., & Evich, C. (2016). Interpersonal problems and their relationship to depression, self-esteem, and malignant self-regard. *Journal of Personality Disorders*, 30(6), 742-761.
- Hyatt, C. S., Sleep, C. E., Lynam, D. R., Widiger, T. A., Campbell, W. K., & Miller, J. D. (2018). Ratings of affective and interpersonal tendencies differ for grandiose and vulnerable narcissism: A replication and extension of Gore and Widiger (2016). *Journal of personality*, 86(3), 422-434.
- Jakšić, N., Milas, G., Ivezić, E., Wertag, A., Jokić-Begić, N., & Pincus, A. L. (2014). The Pathological Narcissism Inventory (PNI) in transitional post-war Croatia: Psychometric and cultural considerations. *Journal of psychopathology and behavioral assessment*, 36, 640-652.
- Jalali, P., Borjali, A., Hosseinsabet, F. (2012). The relationship between self-esteem, shame and narcissism in students. Master Thesis, Allameh Tabatabaei University. [Persian].
- Kaufman, S. B., Weiss, B., Miller, J. D., & Campbell, W. K. (2020). Clinical correlates of vulnerable and grandiose narcissism: A personality perspective. *Journal of personality disorders*, 34(1), 107-130.
- Kealy, D., & Ogronczuk, J. S. (2011). Narcissistic interpersonal problems in clinical practice. *Harvard review of psychiatry*, 19(6), 290-301.
- Khajehmougehi, N. (1993). Preliminary preparation of the Farsi form of Milon-2 Multiaxial Clinical Questionnaire in Tehran. Master Thesis, Tehran Institute of Psychiatry, Iran. [Persian].
- Krizan, Z., & Herlache, A. D. (2018). The narcissism spectrum model: A synthetic view of narcissistic personality. *Personality and social psychology review*, 22(1), 3-31.
- Krizan, Z., & Johar, O. (2015). Narcissistic rage revisited. *Journal of personality and social psychology*, 108(5), 784.
- Lamkin, J., Campbell, W. K., & Miller, J. D. (2015). An exploration of the correlates of grandiose and vulnerable narcissism in romantic relationships: Homophily, partner characteristics, and dyadic adjustment. *Personality and Individual Differences*, 79, 166-171.

- Loeffler, L. A., Huebber, A. K., Radke, S., Habel, U., & Derntl, B. (2020). The association between vulnerable/grandiose narcissism and emotion regulation. *Frontiers in psychology, 11*, 519330.
- Miller, J. D., Lynam, D. R., Vize, C., Crowe, M., Sleep, C., Maples-Keller, J. L., ... & Campbell, W. K. (2018). Vulnerable narcissism is (mostly) a disorder of neuroticism. *Journal of personality, 86*(2), 186-199.
- Miller, J. D., Price, J., Gentile, B., Lynam, D. R., & Campbell, W. K. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism from the perspective of the interpersonal circumplex. *Personality and individual differences, 53*(4), 507-512.
- Millon, T., Davis, RD. (2000). *Personality disorder in Modern life*. Newyork: Wiley.
- Millon, T. (1987). *Manual for the MCMI-II* (second edition). Minneapolis, MN: National Computer Systems.
- Mortezaabadi, BM. (2017). The relationship between overt and covert narcissism with self-esteem and self-efficacy beyond self-confidence in the sixth grades teachers of Sabzevar elementary school. Master Thesis. Sabzevar Islamic Azad University, Iran. [Persian].
- Mota, S., Humberg, S., Krause, S., Fatfouta, R., Geukes, K., Schröder-Abé, M., & Back, M. D. (2020). Unmasking Narcissus: A competitive test of existing hypotheses on (agentic, antagonistic, neurotic, and communal) narcissism and (explicit and implicit) self-esteem across 18 samples. *Self and Identity, 19*(4), 435-455.
- Perry, J. C., Presniak, M. D., & Olson, T. R. (2013). Defense mechanisms in schizotypal, borderline, antisocial, and narcissistic personality disorders. *Psychiatry: Interpersonal & Biological Processes, 76*(1), 32-52.
- Perry, J. D., & Perry, J. C. (2004). Conflicts, defenses and the stability of narcissistic personality features. *Psychiatry, 67*(4), 310-330.
- Piersma, H. L. (1986). The Millon Clinical Multiaxial Inventory (MCMI) as a treatment outcome measure for psychiatric inpatients. *Journal of Clinical Psychology, 42*(3), 493-499.
- Pincus, A. L., Ansell, E. B., Pimentel, C. A., Cain, N. M., Wright, A. G., & Levy, K. N. (2009). Initial construction and validation of the Pathological Narcissism Inventory. *Psychological assessment, 21*(3), 365.
- Pincus, A. L., Cain, N. M., & Wright, A. G. (2014). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability in psychotherapy. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 5*(4), 439.
- Rohmann, E., Neumann, E., Herner, M. J., & Bierhoff, H. W. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism. *European Psychologist.*
- Rubin, H. J., & Rubin, I. S. (2011). *Qualitative interviewing: The art of hearing data*. sage.
- Sandage, S. J., Jankowski, P. J., Bissonette, C. D., & Paine, D. R. (2017). Vulnerable narcissism, forgiveness, humility, and depression: Mediator effects for differentiation of self. *Psychoanalytic Psychology, 34*(3), 300.
- Sharifi, AA. (2002). Normation of Milon-3 multiaxial clinical test in Isfahan city. Master Thesis, Isfahan University, Iran. [Persian].
- Sharifi, AA., Molavi, H., Namdari, K. (2007). Diagnostic validity of Milon-3 multiaxial clinical test. *Knowledge & Research in Psychology, 34*: 27-38. [Persian].
- Smith, JA., Flowers, P., Larkin, M. (2009) *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research*. London.
- Soleimani, M., Pasat, N., Molayi, M., Mohamadi, A., Dashtipour, M., Safa, Y. Pincus, A. (2015). Psychometric properties of the Pathological Narcissism Inventory. *Contemporary Psychology, 10* (1): 95- 110. [Persian].
- Stoeber, J. Stoeber, J., Sherry, SB, & Nealis, LJ (2015). Multidimensional perfectionism and narcissism: Grandiose or vulnerable? *Personality and Individual Differences, 80*, 85-90.
- Stone, B. M., & Bartholomay, E. M. (2022). A two-factor structure of the hypersensitive narcissism scale describes gender-dependent manifestations of covert narcissism. *Current Psychology, 41*(9), 6051-6062.
- Thomas, K. M., Wright, A. G., Lukowitsky, M. R., Donnellan, M. B., & Hopwood, C. J. (2012). Evidence for the criterion validity and clinical utility of the Pathological Narcissism Inventory. *Assessment, 19*(2), 135-145.
- TORSHABI, M., RASOOLZADE, T. S. K., BESHARAT, M. A., & ASGARI, A. (2016). Investigation of reliability and factor structure of the Persian version of Pathological Narcissism Inventory. *Educational Measurement, 22* (6): 115- 134. [Persian].

- Tortoriello, G. K., Hart, W., Richardson, K., & Tullett, A. M. (2017). Do narcissists try to make romantic partners jealous on purpose? An examination of motives for deliberate jealousy-induction among subtypes of narcissism. *Personality and Individual Differences, 114*, 10-15.
- Vize, C. E., Collison, K. L., Crowe, M. L., Campbell, W. K., Miller, J. D., & Lynam, D. R. (2019). Using dominance analysis to decompose narcissism and its relation to aggression and externalizing outcomes. *Assessment, 26*(2), 260-270.
- Wright, A. G. C., Lukowitsky, M. R., & Pincus, A. L. (2008, August). The hierarchical factor structure of the Pathological Narcissism Inventory (PNI). In *116th Annual Convention of the American Psychological Association, Boston, MA*.
- Yakeley, J. (2018). Current understanding of narcissism and narcissistic personality disorder. *BJPsych advances, 24*(5), 305-315.
- You, J., Leung, F., Lai, K. K. Y., & Fu, K. (2013). Factor structure and psychometric properties of the Pathological Narcissism Inventory among Chinese university students. *Journal of Personality Assessment, 95*(3), 309-318.
- Zalpour, K., Shahidi, S., Zarrani, F., Mazaheri, M. A., & Heidari, M. (2015). Empathy and cognitive emotion regulation in phenotypes of narcissism. *Payesh (Health Monitor), 14*(2), 239-247. [Persian].
- Zalpour, Kh., Shahidi, Sh., Zarrani, F., Mazaheri, MA., Heidari, M. (2016). Comparison of interpersonal problems and aggression in students with pathological narcissistic streaks, grandiose, vulnerable and people without these streaks, *Clinical Psychology Studies. 6*(22): 67-84. [Persian].
- Zangoolechi, Z., Hashemi, T., Mahmoodaliloo, M. (2015). The role of parenting styles in the symptoms of narcissistic personality. Congress of the Iranian Psychological Association. [Persian].
- Zajenkowski, M., Maciantowicz, O., Szymaniak, K., & Urban, P. (2018). Vulnerable and grandiose narcissism are differentially associated with ability and trait emotional intelligence. *Frontiers in psychology, 9*, 355554.